

В Україні є рідкісним видом, що занесений до Червоної книги України під статусом вразливого [1]. Коровайку включено до списку Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979), та списку Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979).

Враховуючи невелику чисельність коровайки в Україні, відомості про зустрічі цього виду в нетипових для нього місцевостях мають важливе наукове значення. Так окремі відомості щодо появи цього виду в межах західних областей України присутні у монографії Страутмана [2]. За даними Смогоржевського (1979) коровайок зустрічали у Запорізькій, Харківській, Дніпропетровській, Чернігівській, Полтавській та Черкаській областях [3], щодо Хмельницької області, то такі відомості чи повідомлення у науковій літературі відсутні.

У період з 11 по 17.07.2014 нами було відмічено зграю коровайок чисельністю 24 особи на полях фільтрації Наркевицького цукрового заводу поблизу смт Наркевичі Волочиського району Хмельницької області. У світлу частину доби, впродовж періоду спостережень, птахів щоденно відмічали на багатих поживою мілководдях відстійників. У цих стаціях коровайки жили та відпочивали. При спробах наблизитися до них, птахи піднімалися на крило, завчасно попереджені чисельними чайками (*Vanellus vanellus*) та мартинами звичайними (*Larus ridibundus*), перелітали на невелику відстань та продовжували жити. Щовечора зграя перелітала вверх по долині р. Мшанець на ночівлю.

Поява цього рідкісного виду птаха на території Хмельниччини, на нашу думку, обумовлена природними чинниками, зокрема поступовим потеплінням клімату, внаслідок чого ареал та шляхи переміщень типово «південних» видів птахів поступово розширюються на північ. Цілком можливо, що коровайка не єдиний вид птахів, поява яких у не типових місцевостях буде фіксуватися і надалі. У зв'язку з цим слід організувати і проводити ретельні орнітологічні спостереження, які можуть дати багато нового цінного наукового матеріалу.

Література:

1. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І. А. Акімова. — К.: Глобалконсалтинг, 2009. — 600 с.
2. Страутман Ф.И. Птицы западных областей УССР / Ф.И. Страутман — Львов: Изд-во Львовского ун-та, 1963. — С. 109.
3. Смогоржевський Л.О. Фауна України. В 40 т. Т. 5 Птахи / АН УССР. — К.: Наукова думка, 1979. — С. 88.

УДК 504.064.3:574(477.46)

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ МІСТА ЧЕРКАСИ ЗА ГАМЕТОЦИДНИМ ВПЛИВОМ НА ДЕРЕВНІ РОСЛИНИ (НА ПРИКЛАДІ ТОПОЛІ ПІРАМІДАЛЬНОЇ)

І.Г. Дітяшова, Н.М. Корнелюк

Черкаський державний технологічний університет

м. Черкаси. бул. Шевченка, 460, 18006

e-mail: nonemo@mail.ua

Паліноіндикація належить до сучасних методів фітоіндикації стану природних та антропогенно змінених екосистем за участю деревних чи трав'янистих форм рослинності на основі аналізу якісних показників пилових зерен. Як складова інтегрального контролю, паліноіндикація доцільна при виявленні стану промислового, урбанізованого, рекреаційного чи природного середовища.

Найбільш чутливими процесами, на які впливають несприятливі стресові умови навколишнього середовища є репродуктивна сфера рослинних організмів. Негативний вплив урботехногенних чинників проявляється депресивними змінами чоловічого гаметофіту: зростає частка безкромхмальних зерен, пригнічуються процеси формування пилкової трубки, знижується інтенсивність формування пилку, зростає його морфологічна різноякісність.

Тому саме метод палиноіндикації було використано для екологічної оцінки стану атмосфери, оскільки він володіє високим ступенем достовірності.

Завдання роботи полягало у визначенні кількості аномальних пилкових зерен, як показника рівня антропогенного навантаження території. До таких зерен відносяться: тератоморфні та стерильні зерна (на відміну від фертильних не мають в своєму складі крохмалю, що виражається відсутністю забарвлення при проведенні йодної реакції)

При проведенні дослідження було використано вид тополя пірамідальна. Він володіє високою чутливістю до атмосферних забруднень та є типовим для досліджуваної місцевості.

За даними про кількість стерильних зерен розраховано коефіцієнт стерильності пилку як відношення поширеності стерильних зерен на території дослідної ділянки до фоновій.

Аналіз отриманих даних палиноіндикаційного дослідження показав, що важливу роль у поширеності тератоморфних та стерильних зерен відіграє віддаленість промислових підприємств від дослідних ділянок. Було виявлено зворотну залежність між відстанню до джерела викиду та значеннями коефіцієнту стерильності пилку.

Для встановлення ступеню зв'язку між проаналізованими показниками було розраховано коефіцієнт кореляції. Отримане значення $r = 0,77$ відповідає високому ступеню зв'язку між коефіцієнтом стерильності та відстанню до джерел впливу.

Підсумовуючи проведені дослідження, можна констатувати, що депресивні зміни репродуктивної сфери деревних рослин (зростання частки тератоморфних та стерильних зерен) значною мірою зумовлені впливом техногенних чинників і можуть слугувати маркерами при діагностиці ранніх генетичних порушень, зокрема на досліджуваній території у зоні впливу підприємств та автомагістралі.

Література:

1. Дзюба О. Ф. Палиноиндикация качества окружающей среды. — С.-Пб.: Реноме, 2006. — 198 с.
2. Бессонова В. П. Влияние загрязнения среды на прорастание и физиологическое состояние пыльцы некоторых древесных растений. Ботан. журн. — 1991. — Т. 76, № 3. — 426 с.
3. Случик І. Й. Біоіндикація стану міського середовища за показниками генотоксичної та гаметоцидної дії полютантів на деревні рослини Науковий вісник Львівського лісотехнічного університету. — 1999. — Вип. 9.8. — С. 130–133.

УДК.314.4

ГЕОГРАФІЯ ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ В УКРАЇНІ

Ю.С. Деревянко

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

e-mail: yuldersera@gmail.com

В сучасних умовах політичних, соціальних та економічних реформувань в Україні проблема збереження та поліпшення здоров'я населення стає все більш актуальною. Якість життя і здоров'я людини повинні бути основоположними фундаментальними цінностями, головними елементами при формуванні стратегічних напрямків розвитку країни.[1]

У роботі я дослідила рівень поширеності та захворюваності населення України за регіонами та визначила основні напрямки стратегії розвитку здоров'я населення України. Було